

Advies betreffende de impact van de bouw van twee windmolens op het leefgebied van kamsalamander te Potyzer (Aalbeke)

Nummer:	INBO.A.2010.230
Datum advisering:	14 oktober 2010
Auteur(s):	Joris Everaert, Lode De Beck
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail op datum van 1 oktober 2010
Geadresseerden:	Chiers Koen Universiteit Gent Faculteit Diergeneeskunde Salisburylaan 133 9820 Merelbeke Koen.Chiers@UGent.be

AANLEIDING

Electrabel heeft een aanvraag ingediend voor het plaatsen van vijf windmolens in Kortrijk en Menen, waarvan twee in de nabijheid (ongeveer 200 m) van een grasland gelegen in de Brumierstraat in Aalbeke. Het laaggelegen grasland met poelen vormt de habitat van de kamsalamander.

VRAAGSTELLING

1. Bestaat er een wettelijk kader voor de bescherming van de habitat van deze soort?
2. Kan de plaatsing van twee windmolens in de nabijheid schadelijke effecten hebben op een bedreigde soort als de kamsalamander?

TOELICHTING

1. Wetgevend kader

In de Habitatrictlijn¹ - zoals grotendeels omgezet in het natuurbehoudsdecreet² - wordt de bescherming van Europees belangrijke soorten geregeld. In Bijlage 4 van de Habitatrictlijn³ worden de dieren en planten opgesomd die strikt beschermd dienen te worden, waaronder de kamsalamander. Ook mogen de leefplaatsen van deze soorten niet worden beschadigd. In principe geldt dit ongeacht of er al dan niet Speciale Beschermingszones voor deze soorten afgebakend zijn. Volgens de Belgische rechtspraak is dit beschermingsregime van de habitatrictlijn ook van toepassing voor onterecht niet aangewezen speciale habitatbeschermingszones⁴. Bij mogelijke aantasting van deze soorten en hun habitats dient een Passende Beoordeling opgemaakt te worden. Voor verdere informatie betreffende wetgeving hieromtrent wordt verwezen naar het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), dat bevoegd is voor het geven van officiële adviezen bij bouw- en milieuvergunningaanvragen van windenergieprojecten.

De kamsalamander is ook een soort die wettelijke bescherming geniet via het Soortenbesluit⁵

Specifiek voor windturbines, worden de wetteksten en richtlijnen verduidelijkt in de Omzendbrief⁶ 'Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines'

¹ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1991, inzake de instandhouding van de natuurlijke habitat en de wilde flora en fauna.

² Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21 oktober 1997 (B.S. 10/01/1998) en latere wijzigingen

³ In bijlage III van het natuurbehoudsdecreet staan de dier- en plantensoorten van communautair belang van de Bijlage IV van de Habitatrictlijn, die voorkomen in Vlaanderen

⁴ Arrest van de Raad van State nr. 109.563 van 30 juli 2002

⁵ Besluit van de Vlaamse regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer (B.S. 13/08/2009)

⁶ Omzendbrief EME/2006/01-RO/2006/02 Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines (B.S. 24/10/2006).

<http://212.123.19.141/ALLESNL/wet/detailframe.vwp?WETID=-1&SID=0>

Onder punt 3.1.12. (Natuur) van de Omzendbrief, worden o.a. de uit het Decreet Natuurbehoud vermelde Natuurtoetsen (Gewone Natuurtoets, Verscherpte Natuurtoets van het VEN, Passende Beoordeling) uitgelegd.

Onder punt 3.1.13. van de Omzendbrief, wordt verduidelijkt welke windenergieprojecten vallen onder de Milieueffectenrapportage (MER)-plicht: Windenergieprojecten vallen onder Bijlage II van het Besluit Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectenrapportage, meer bepaald in Bijlage II onder "categorie 3: Energiebedrijven, subcategorie i) installaties voor het opwekken van elektriciteit door middel van windenergie". Dit is zo voor zover de activiteit betrekking heeft op 20 windturbines of meer, of op 4 windturbines of meer, die een aanzienlijke invloed hebben of kunnen hebben op een bijzonder beschermd gebied. De dienst MER beslist in overleg met ANB of er sprake kan zijn van "aanzienlijke invloed" en of aldus een milieueffectenrapport dient opgemaakt te worden.

2. Mogelijke schadelijke effecten

Onder punt 7 'Overige beschermde soorten en habitattypen' stellen Winkelman *et al.* (2008) dat voor kleine ongewervelden waarschijnlijk dezelfde effecten o.i.v. windturbines gelden als deze die voor planten (habitats) genoemd worden. Wij gaan ervan uit dat dit ook zo is voor de niet besproken kleine gewervelden. Hiervoor kan schade optreden door het fysiek verdwijnen van habitat en/of het minder geschikt worden van de habitat. Daarnaast kan er sprake zijn van externe werking, bijvoorbeeld omdat door ontwatering ter plaatse grondwaterstromen veranderen waardoor elders habitats kwalitatief minder worden.

Wanneer de inplanting van de windmolens op ongeveer 200 m gepland is van de habitat, zal bijgevolg geen 'directe' aantasting of verdwijning van de waterhabitat plaatsvinden. Voorwaarde is dat er geen bijkomende infrastructures, zoals bijvoorbeeld een verbindingsweg, dit habitat aantasten. Een soort als de kamsalamander spendeert echter een groot deel van het jaar op het land. De daarvoor gebruikte habitats zijn doorgaans minder duidelijk herkenbaar of af te bakenen. Desondanks zijn ze ook van wezenlijk belang voor het overleven van populaties. Aan de hand van de verstrekte informatie kan echter het effect van de inplanting van de windmolens op de landhabitats niet ingeschat worden.

Op hydrologisch vlak kunnen er eventueel problemen rijzen. Voor de fundering dient een diepe put gemaakt te worden. Dit kan effecten hebben op de waterhuishouding van het omliggende gebied. Hiervoor is echter een specifieke beoordeling vereist. Indien dergelijke beoordeling aangeeft dat de poelen in het laaggelegen grasland tijdelijk kunnen droogvallen, vormt dit mogelijk een bedreiging voor het voortbestaan van deze populatie. Bij planning van de werkzaamheden wordt best rekening gehouden met het feit dat de meeste (voortplantings)activiteit van de kamsalamander plaatsvindt in de periode van half april tot half juni (Adriaens D. *et al.* 2008). In de periode november - maart overwintert de soort aan land (Decler K., 2007), waardoor dan eventuele impact op de voortplantingspoelen minder van tel is.

CONCLUSIE

1. De kamsalamander is een soort van Bijlage 4 van de Habitatrictlijn (bijlage III van het natuurbehoudsdecreet) en geniet bijgevolg een strikte bescherming volgens deze richtlijn. Ook via het Soortenbesluit is deze soort beschermd.

Indien er concrete indicaties zijn van een mogelijke impact door de plaatsing van de windturbines op de habitat van de kamsalamander is het opstellen van een Passende Beoordeling vereist.

2. De inplanting van de windmolens op 200 m van de habitat zal normalerwijze geen 'directe' aantasting of verdwijning van de waterhabitat veroorzaken. De inplanting kan eventueel tijdelijke effecten hebben op de waterhuishouding van het omliggende gebied. Of dit daadwerkelijk het geval kan zijn, zal moeten nagegaan worden. Indien de poelen kunnen droogvallen als gevolg van de werkzaamheden, dan zal de impact op de voortplantingspoelen het laagst zijn in de periode november – maart.

Aangezien de kamsalamander een groot deel van het jaar op het land spendeert, zijn ook de landhabitats van wezenlijk belang voor het voortbestaan van de populatie. De verstrekte informatie volstaat niet om het effect op de landhabitats in te schatten.

REFERENTIES

INBO-referenties

Adriaens D., Adriaens T., Ameeuw G. (Ed.) (2008). Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten (INBO.R.2008.35). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, 217 pp.

Decler K. (Ed.) (2007). Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee : habitattypen : dier- en plantensoorten (INBO.M.2007.1). Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, ISBN 978-90-403-0267-1, 584 pp.

Externe referenties

Winkelman J.E., Kistenkas F.H., Epe M.J. (2008). Ecologische en natuurbeschermingsrechtelijke aspecten van windturbines op land. Alterra rapport 1780. Wageningen, NL, 189 pp.